

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1077

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1001
M.A. (Part -I) (Semester -I)
HISTORY (Core Paper -I)
History and it's Theory
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of History.
- b) Explain the various definitions of History.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Rationalist theory of History.
- b) What is structuralism? Explain in detail.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write the main features of Greco-Roman History writing.
- b) What is the Romanticist theory of History.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of Marxist School of History.
- b) State linear theory in History with example.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Toynbee
- b) Ranke
- c) Herodotus
- d) Kalhana's Rajatarangini

Total No. of Questions : 5]

P1077

[5205]-1001

M.A. (Part -I) (Semester -I)
HISTORY (Core Paper -I)
History and it's Theory
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) इतिहासाच्या विविध व्याख्या स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) इतिहासातील बुद्धीप्रामाण्यवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) संरचनावाद म्हणजे काय? सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) ग्रीक-रोमन इतिहास लेखनाची मुख्य वैशिष्ट्ये लिहा.
ब) इतिहासाचा स्वच्छंदतावादी सिद्धांत म्हणजे काय?
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मार्क्सवादी इतिहास लेखनाच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
ब) इतिहासाच्या एकरेषीय गतीचा सिद्धांत उदाहरणासह सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

अ) टॉयन्बी

ब) रांके

क) हेरोडोटस

ड कल्हणचा राजतरंगिणी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1078

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1002

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY (Core Paper -2)

Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of Nationalist Historians the study of ancient Indian History.
- b) Evaluate the importance of foreign Traveller's accounts in the study of ancient India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Take a review of the changing nature of Kingship from the vedic to the Mauryan Period.
- b) Explain the Saptanga theory of State.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the rise of Buddhism and Jainism as a form of social protest.
- b) Explain the various aspects of the economy of the Mauryan Empire.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the nature of State and administration of the Satavahanas period.
- b) Review the development of Urban economy in ancient South India.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words.

[10]

- a) Aihole Inscription
- b) Kautilya's Arthashastra
- c) Kalhana's Rajatarangini
- d) Mahajanapadas

Total No. of Questions : 5]

P1078

[5205]-1002

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY (Core Paper -2)

Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासातील राष्ट्रवादी इतिहासकारांच्या योगदानाचे परिक्षण करा.
ब) प्राचीन भारताच्या अभ्यासातील परकीय प्रवास वर्णनाच्या महत्वाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) वैदिक काळ ते मौर्य काळ राजेशाहीच्या बदलत्या स्वरूपाचा आढावा घ्या.
ब) राज्याचा सप्तांग सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) जैन व बौद्ध धर्माचा उदय एक सामाजिक विद्रोहच्या दृष्टीकोनातून स्पष्ट करा.
ब) मौर्य साम्राज्याच्या आर्थिक व्यवस्थेचे विविध घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) सतवाहनकालीन राज्य व प्रशासन व्यवस्थे विषयी चर्चा करा.
ब) प्राचीन दक्षिण भारतातील शहरी अर्थव्यवस्थेच्या विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) अयहोले शिलालेख
- ब) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र
- क) कलहाणाचे राजतरंगिनी
- ड) महाजनपदे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1079

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1003
M.A. (Part -I) (Semester -I)
HISTORY (Compulsory) (Core Paper -III)
Maratha Polity
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write an information about village administration.
- b) Explain the Maratha Judicial system.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the income sources of Maratha State.
- b) Discuss the Caste System in Maratha State.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the provincial Judicial System under Marathas.
- b) Explain the nature of Crime and Punishment in Maratha State.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the structure of central administration of Maratha State.
- b) Explain the nature of Maratha infantry.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Sardeshmukhi
- b) Chaugula
- c) Administration of Fort
- d) Types of ordeals

Total No. of Questions : 5]

P1079

[5205]-1003

M.A. (Part-I) (Semester -I)
HISTORY (Compulsory) (Core Paper -III)
Maratha Polity
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) ग्रामीण प्रशासना विषयी माहिती लिहा.
ब) मराठेकालीन न्याय व्यवस्था स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठा राज्याच्या उत्पन्नाच्या साधनांचा आढावा घ्या.
ब) मराठा राज्यातील जातीव्यवस्थेची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठेकालीन प्रांतिक न्याय व्यवस्था स्पष्ट करा.
ब) मराठा राज्यातील गुन्हे आणि शिक्षा यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठा राज्याची केंद्रीय प्रशासन व्यवस्थेची रचना स्पष्ट करा.
ब) मराठा पायदळाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) सरदेशमुखी
- ब) चौगुला
- क) किल्ल्याचे प्रशासन
- ड) दिव्यांचे प्रकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1080

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1004

**M.A. (Part -I) (Semester -I)
HISTORY (Optional Paper -I)
Cultural History of Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the term 'Maharashtra Dharma'.
- b) Discuss the teaching of the Varkari Cult.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Trace the origin of Marathi language.
- b) Explain the term folk literature.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Philosophy of Ramdasi Cult.
- b) Discuss the impact of Islamic culture on Maharashtra.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of Bhakti.
- b) Explain the salient features of the temple architecture in Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Eknathi Bharud
- b) Sufi
- c) Shahiri literature
- d) Nagar style of temple architecture

Total No. of Questions : 5]

P1080

[5205]-1004

M.A. (Part -I) (Semester -I)
HISTORY (Optional Paper -I)
Cultural History of Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्र धर्म ही संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) वारकरी पंथाच्या शिकवणुकीची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठी भाषेच्या उगमाचा मागोवा घ्या.
ब) 'लोकसाहित्य' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) रामदासीपंथाचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रावरील इस्लामी संस्कृतीच्या प्रभावाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) 'भक्ती' चे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील मंदिर स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) एकनाथी भारूड
- ब) सुफी
- क) शाहिरी साहित्य
- ड) मंदिर स्थापत्याची नागर शैली

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1081

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1005

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY (Optional Paper -II)

History of Medieval Deccan 1295-1724

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State brief History of the Bahamani Kingdom.
- b) Discuss the central Administrative Structure of the Vijaynagar State.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the nature of the Maratha Kingdom.
- b) Explain the village community under the Vijaynagar Kingdom.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the Urban life under Faruki kingdom.
- b) Discuss the Trade and commerce of the Bahamani Kingdom.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the military system under Marathas.
- b) State the industries under Faruki.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Maratha Handicraft
- b) Vijaynagar sculpture
- c) Architecture under Bahamani
- d) Art under Maratha

Total No. of Questions : 5]

P1081

[5205]-1005

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY (Optional Paper -II)

History of Medieval Deccan 1295-1724

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) बनहामनी राज्याचा थोडक्यात इतिहास सांगा.
ब) विजयनगर राज्याच्या केंद्रीय प्रशासनाच्या रचनेची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठा राज्याचे स्वरूप सांगा.
ब) विजयनगर राज्यातील गावगाड्यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) फारूखी राज्यातील नागरी जीवन सांगा.
ब) बहामनी राज्यातील उद्योग आणि व्यापार विषयी चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मराठ्यांच्या लष्करी व्यवस्थेची चर्चा करा.
ब) फारूखी राज्यातील उद्योग सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 प्रत्येकी शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) मराठा हस्तउद्योग
- ब) विजयनगरची शिल्पकला
- क) बहामनीकालीन स्थापत्य
- ड) मराठे कालीन कला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1082

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1006

M.A. (Semester -I)

HISTORY (Optional Paper -III)

**Social Background of Dalit Movement in Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of Rajasri Shahu Maharaj in solving the problems of Dalits.
- b) Examine the factors that, led to the emergence and growth of caste system.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) How did the Jain and Buddhist philosophies help to create social equality.
- b) Define the term 'Dalit' and discuss about the consciousness of Dalit.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the contribution of Mahatma Jyotiba Phule in solving the problems of Dalit.
- b) Discuss the role played by Saint Chokhamela in bringing social equality.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of Kisan Phaguji Bansode in Dalit Movement.
- b) Explain the work of Vithal Ramji Shinde in Dalit Movement.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Sufi Philosophy
- b) Saint Soyarabai
- c) Gopal Baba Walangkar
- d) Shivram Janaba Kamble

Total No. of Questions : 5]

P1082

[5205]-1006

M.A. (Semester -I)

HISTORY (Optional Paper -III)

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दलितांच्या समस्या सोडविण्यात राजर्षि शाहू महाराज यांनी दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
ब) जाती व्यवस्थेच्या उदयास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) सामाजिक समता निर्माण करण्यात जैन आणि बौद्ध तत्त्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले?
ब) 'दलित' संज्ञेचा अर्थ सांगून त्यांच्या जाणिवा स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दलितांच्या समस्या सोडवण्यासाठी महात्मा जोतिराव फुले यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) सामाजिक समता प्रस्थापित करण्यात संत चोखामेळा यांनी बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) किसन फागुजी बनसोडे यांनी दलित चळवळीत दिलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
ब) विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे दलित चळवळीमधील कार्य विशद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) सुफी तत्त्वज्ञान
- ब) संत सोयराबाई
- क) गोपाळबाबा वलंगकर
- ड) शिवराम जानबा कांबळे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1083

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1007

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY (Optional Paper -IV)

History & Philosophy of Science and Technology

(2013 Pattern) (Credit System)

(Development in West)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain in detail Nature of Scientific Progress in the 20th century.
- b) What is Industrial Revolution? Explain it's Nature.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write the contribution of Galileo in the progress of Modern science.
- b) Explain the theory of evolution.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the impact of Darwinism on political, social and Economic Life.
- b) Evaluate the Impact on Technological progress made by the use of steam.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the Architecture if Ancient Egypt.
- b) Assess the contribution if Ancient Roman Civilization to the Development of Science and Technology.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Telephone
- b) Petroleum products
- c) Importance of the invention of Telescope
- d) The meaning of Modern Science

Total No. of Questions : 5]

P1083

[5205]-1007

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY (Optional Paper -IV)

History & Philosophy of Science and Technology

(2013 Pattern) (Credit System)

(Development in West)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) विसाव्या शतकातील वैज्ञानिक प्रगतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) औद्योगिक क्रांती म्हणजे काय? त्यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) आधुनिक विज्ञानाच्या प्रगतीतील गॅलिलिओचे योगदान लिहा.
ब) उत्क्रांतीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) डार्विनवादाचा राजकीय, सामाजिक आणि आर्थिक जीवनावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
ब) वाफेच्या वापरामुळे तांत्रिक प्रगतीवर झालेल्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) प्राचीन इजिप्त मधील स्थापत्याची चर्चा करा.
ब) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या विकासात प्राचीन रोमन संस्कृतीच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) टेलिफोन
- ब) पेट्रोलियम उत्पादने
- क) दूर्बिनीच्या शोधाचे महत्व
- ड) आधुनिक विज्ञानाचा अर्थ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1084

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1008

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY

**U.S.A.: From Isolation to Hegemony (1865-1989) (Paper -V)
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the relations between Japan and United States up to World War-I.
- b) Evaluate the United States foreign Policy in the inter War period.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain how the united States Played a Pivotal role at the Paris Peace conference of 1920.
- b) What were the main provisions of Washington conference? Explain its importance.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the significance of the United States role in the Manchurian crisis.
- b) What were the main features of SEATO.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature and causes of the cold War.
- b) Discuss the U.S. foreign policy after the end of cold War.

P.T.O.

Q5) Write short note on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Open Door Policy
- b) Pan Americanism
- c) Atlantic Charter (1941)
- d) Manroe Doctrine

Total No. of Questions : 5]

P1084

[5205]-1008

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY

U.S.A.: From Isolation to Hegemony (1865-1989) (Paper -V)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) जपान अमेरिका यांच्यातील पहिल्या महायुद्धापर्यंतच्या संबंधाचे परीक्षण करा.
ब) दोन महायुद्धांच्या काळातील अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) इ.स. 1920 मधील पॅरिस शांतता परिषदेमध्ये अमेरिकेने महत्वाची भूमिका कशी पार पाडली हे स्पष्ट करा.
ब) वॉशिंग्टन परिषदेच्या प्रमुख तरतुदी काय होत्या? त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मांचुरियामधील संघर्षातील अमेरिकेच्या भूमिकेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) सीटो ची ठळक वैशिष्ट्ये काय होती.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) शीत युद्धाचे स्वरूप व कारणे स्पष्ट करा.
ब) अमेरिकेचे शीतयुद्ध समाप्ती नंतरच्या धोरणावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) मुक्तद्वार धोरण
- ब) सकल अमेरिकावाद
- क) अटलांटिक सनद (1941)
- ड) मनरोचा सिद्धांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1085

[Total No. of Pages : 4

[5205]-1009

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY

**History of Art & Architecture in India: Ancient Period
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper -VI)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of Bronze Age art.
- b) Discuss the features of Harrappan architecture.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the characteristics of Mathura School with examples.
- b) Discuss the features of Satavahana Art and architecture.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of classical Indian art and architecture.
- b) Discuss nature of Early Chalukya art.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write a detailed note on Rashtrakut art with examples.
- b) Explain the feature of Gurjara-Pratihara art.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Stone Age art
- b) Kushana art
- c) Vakatak art
- d) Pallava art

Total No. of Questions : 5]

P1085

[5205]-1009

M.A. (Part -I) (Semester -I)

HISTORY

History of Art & Architecture in India: Ancient Period
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper -VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) ताम्र युगातील कलेच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) हडाप्पा स्थापत्याची मुख्य वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मथुरा शैलीची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.
ब) सातवाहन कला स्थापत्याच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) अभिजात भारतीय कला स्थापत्याच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) चालुक्य पूर्व कलेचे स्वरूप कसे होते चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) राष्ट्रकुट कलेची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.
ब) गुर्जर-प्रतिहार कलेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) पाषाणकाळातील कला
- ब) कुशाण कला
- क) वाकाटक कला
- ड) पल्लव कला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1086

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2001

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY

**Core Course-4 History & It's Practice
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the main features of preliminary operations in research.
- b) Explain the various aspects of external criticism.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What is meant by constructive reasoning? Explain.
- b) Examine the various aspects of concluding operations in research.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the contribution of Imperialist historians to Indian history.
- b) Explain the impact of the subaltern view on the writing of Indian history.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the views of the cambridge historians regarding modern Indian history.
- b) Discuss the Dalzar school of history writing with special reference to Chek Anta Diop.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Types of research
- b) Grouping of Facts
- c) Myth as a source
- d) Deconstruction

Total No. of Questions : 5]

P1086

[5205]-2001

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY

Core Course: -4 History & It's Practice

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) संशोधनातील प्राथमिक प्रक्रियेची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) बहिरंग परिक्षणाचे विविध घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) विधायक तर्कनिष्ठ जुळणी म्हणजे काय? स्पष्ट करा.
ब) संशोधनातील अंतिम प्रक्रीयेचे विविध घटकांचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भारतीय इतिहासातील साम्राज्यवादी इतिहासकारांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
ब) भारतीय इतिहास लेखनावरील 'वंचितांचा इतिहास' ह्या दृष्टीकोनाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) आधुनिक भारताच्या इतिहासाविषयी केंब्रिज इतिहासकांच्या दृष्टीकोनाचे मूल्यमापन करा.
ब) चेक अंता डिओप (Cheek Anta Diop) यांच्या विशेष संदर्भासह डकार इतिहास लेखन प्रवाहाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांचे उत्तर प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) संशोधनाचे प्रकार
- ब) घटितांची जुळवा जुळव
- क) मिथक एक साधन
- ड) डिकंस्ट्रक्शन (Deconstruction)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1087

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2002

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY

**C -5: Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 500 words. **[10]**

- a) Review the historiography of the study of medieval India.
- b) Discuss the importance of foreign traveller's accounts as a source for the medieval period.

Q2) Attempt any one of the following questions in 500 words. **[10]**

- a) Explain Ramchandrapant Amatya's idea of State and Kingship.
- b) Discuss the theory of segmentary State with special reference to South India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 500 words. **[10]**

- a) Discuss in detail the features of the Mansabdari system.
- b) Explain the role of the Bhakti movement in creating social change in the medieval period.

Q4) Attempt any one of the following questions in 500 words. **[10]**

- a) Examine the salient features of the agrarian system under the Mughals.
- b) Discuss the nature of trade in medieval South India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Iqtadari
- b) Mercantile classes in medieval India
- c) Social mobility
- d) Varat

Total No. of Questions : 5]

P1087

[5205]-2002

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY

C -5: Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन भारताचा विषयीचे इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.
ब) मध्ययुगीन कालखण्डाचे साधन म्हणून परकीय प्रवास वर्णनांच्या महत्वाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) रामचन्द्र आमात्यांच्या राज्य व राजेशाही विषयीच्या संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) दक्षिण भारताच्या विशेष संदर्भासह विभाजित राज्याच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) मनसबदारी पद्धतीच्या वैशिष्ट्यांची सविस्तर चर्चा करा.
ब) मध्ययुगीन कालखण्डामध्ये सामाजिक बदल घडवण्यात भक्ती चळवळीची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [10]
अ) मुघल कालातील शेतकरी व्यवस्थेच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.
ब) मध्ययुगीन दक्षिण भारतातील व्यापाराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांचे उत्तर 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) इकतादारी
- ब) मध्ययुगीन भारतातील व्यापारी वर्ग
- क) सामाजिक गतीशीलता
- ड) वरत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1088

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2003
M.A. (Semester -II)
HISTORY
Socio-Economic History of the Marathas
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the Sanskrit sources for the study of the socio-economic history of the Marathas.
- b) How far was the society of Medieval Maharashtra Mobile in nature? Discuss.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the principals of assessment of land and various method of land revenue collection under the Marathas.
- b) Discuss the various types of fairs celebrated in the Maratha period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the role of institutions of family and marriage in the social life of 17th and 18th century Maharashtra.
- b) Write a note on Higher Education during Maratha period.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Bringout the role played by banking houses in the economic life of medieval Maharashtra.
- b) Explain the nature of textile industry and metal work industry under the Marathas.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Vishwagunadarsha Champu
- b) Sardeshmukhi
- c) Bramhasabha
- d) Rajapur port

Total No. of Questions : 5]

P1088

[5205]-2003

M.A. (Semester -II)

HISTORY

Socio-Economic History of the Marathas

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त 'संस्कृत' साधनाचे परीक्षण करा.
ब) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील समाज कितपत गतिशिल स्वरूपाचा होता? चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मराठेकालीन जमीन धारणा निश्चित करण्याच्या व महसूल गोळा करण्याच्या विविध पद्धतीची चर्चा करा.
ब) मराठे काळात होणाऱ्या विविध पद्धतीच्या जत्रा साजरी करण्याविषयी चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 17 व्या व 18 व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या सामाजिक जीवनातील कुटुंब व विवाह संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) मराठेकालीन उच्च शिक्षण पद्धतीवर टीपा लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील आर्थिक जीवनात पेठ्यांनी बजावलेल्या भूमिकेचे परिक्षण करा.

ब) मराठेकालीन वस्त्रोद्योग व धातूकाम उद्योगांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) विश्वगुणादर्श चंपू

ब) सरदेशमुखी

क) ब्रम्हसभा

ड) राजापूर-बंदर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1089

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2004

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY (Optional Paper -7)

Marathas in 17th and 18th Century Power Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the origin and bases of Maratha Political Power.
- b) Critically examine the saranjamdari system.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the bases of Maratha Political Power in 17th century.
- b) Explain the nature of the Maratha confederacy.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the relations between Peshwa Bajirao I and the Nizam.
- b) Discuss the Maratha Expansion in Malwa.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role played by Mahadaji Shinde in the 18th century Power Politics.
- b) Discuss the Maratha Expansion in Bengal

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Sanad of Swarajya
- b) Battle of Amjhera
- c) What is meant by Antarveda?
- d) Yashwantrao Holkar

Total No. of Questions : 5]

P1089

[5205]-2004

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY (Optional Paper -7)

Marathas in 17th and 18th Century Power Politics

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) मराठ्यांच्या राजकीय सत्तेच्या मुलाधारांचे परीक्षण करा.
ब) सरंजामदारी पद्धतीचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 17 व्या शतकातील मराठ्यांच्या राजकीय अधिसत्तेच्या आधारभूत घटकांची चर्चा करा.
ब) मराठा मंडळाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) पेशवा पहिला बाजीराव-निजाम संबंधाची चर्चा करा.
ब) माळव्यातील मराठ्यांचा सत्ताविस्ताराची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 18 व्या शतकातील राजकीय सत्तेतील महादजी शिंदेची भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) बंगालमधील मराठ्यांचा सत्ताविस्ताराची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा. [10]

- अ) स्वराज्याची सनद
- ब) अमझेराची लढाई
- क) अंतर्वेद म्हणजे काय?
- ड) यशवंतराव होळकर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1090

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2005
M.A. (Semester -II)
HISTORY (Optional) (Paper -VIII)
Nature of Dalit Movement in Maharashtra
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the social and religious ideology of Dr. Babasaheb Ambedkar.
- b) Give an account of the Mahad Satyagraha and explain its significance in the Dalit Movement.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the Round Table conference.
- b) State the aims and objectives of the Independent Labour Party.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in strengthening the position of Dalits through the Indian constitution.
- b) Explain the views of Dr. Babasaheb Ambedkar on the Hindu Code Bill.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Which factors led to Dr. Babasaheb Ambedkar's great conversion to Buddhism?
- b) How did Dalit Rangbhumi strengthen the Dalit Movement.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Poona pact
- b) Constitutional provisions of Lower Caste
- c) Simon commission
- d) Dalit Autobiographies

Total No. of Questions : 5]

P1090

[5205]-2005

M.A. (Semester -II)

HISTORY (Optional) (Paper -VIII)

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या सामाजिक व धार्मिक विचारांची चर्चा करा.
ब) महाडच्या सत्याग्रहाचा वृत्तांत द्या आणि दलित चळवळीतील त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या गोलमेज परिषदांमधील भूमिकेचे मुल्यमापन करा.
ब) स्वतंत्र मजूर पक्षाची ध्येय आणि उद्दिष्टे सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी भारतीय राज्य घटनेद्वारे दलितांची स्थिती बळकट करण्यासाठी पार पाडलेल्या भूमिकेचे मुल्यमापन करा.
ब) हिंदु कोड बिलाबाबत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या बौद्ध धर्म प्रवेशास कोणते घटक कारणीभूत ठरले.

ब) दलित रंग भूमीने दलित चळवळ कशी बळकट केली ?

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

अ) पुणे करार

ब) मागास जातीसाठी असलेल्या घटनात्मक तरतुदी

क) सायमन कमिशन

ड) दलित आत्मकथने

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1091

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2006

**M.A. (Part -I) (Semester -II)
HISTORY (Optional Paper -IX)
Economic History of Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of agrarian relation under the Delhi Sultanate.
- b) Discuss the main features of the Land Revenue system under Emperor Akbar.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of the Jagirdari system.
- b) Explain the Trade routes under the Sultanate.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the features of the Dahasalah system.
- b) Discuss the system of currency of the Maratha period.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the development of Textile industry under the Mughal period.
- b) Explain the features of tax system in the region of Sultanate period.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Iqta system
- b) Inampatti
- c) Varat
- d) The South Indian Guilds

Total No. of Questions : 5]

P1091

[5205]-2006

M.A. (Part -I) (Semester -II)
HISTORY (Optional Paper -IX)
Economic History of Medieval India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दिल्ली सुलतानशाही काळातील शेतकी संबंधाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) सम्राट अकबराच्या काळातील जमिन महसूल पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) जहागीरदारी पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) सुलतानशाही काळातील व्यापारी मार्ग स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दहसाल पद्धतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) मराठा कालीन चलन पद्धतीची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मुघलकालीन कापड उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तांत द्या.

ब) सुलतान कालीन कर प्रणालीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिप लिहा. [10]

अ) इक्ता पद्धत

ब) इनाम पट्टी

क) वरात

ड) दक्षिण भारतातील श्रेणी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1092

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2007

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY (Optional Paper -X)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine Karl Mark's vews on Peasantry.
- b) Discuss the classification of Indian Peasantry in medieval India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine Mao-Tse-Tung's view on Peasantry.
- b) Survey the nature of Peasant unrest in Medieval India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the Santhal rebellion of 1855-56.
- b) Examine the circumstances leading to the Deccan riots of 1875.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of the Tebhaga Movement in Bengal.
- b) Evaluate the impact of the Gandhian method on Peasant Movements with special reference to Cham Paranya Satyagraha.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Eka movement
- b) Upari and Mirasi
- c) Swami Sahajan and Saraswati
- d) N.G. Ranga

Total No. of Questions : 5]

P1092

[5205]-2007

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY (Optional Paper -X)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) कार्लमार्क्स यांचे शेतकरी वर्गाविषयी विचाराचे टिकात्मक परीक्षण करा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील शेती प्रश्नाविषयीच्या वर्गीकरणाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) माओ-त्से तुंग यांचे शेतकरी वर्गाविषयाच्या मताचे परीक्षण करा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील शेतकरी वर्गाच्या अराजकतेच्या स्वरूपाची पाहणी करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 1855-56 मधील संताळांच्या बंडा विषयी स्पष्टीकरण द्या.
ब) 1857 च्या दख्खन दंग्याच्या मुख्य वस्तूस्थितीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) बंगालमधील तेभागा चळवळीच्या स्वरूपाची माहिती लिहा.

ब) शेतकऱ्यांच्या चळवळीवरील गांधीजींच्या कार्यपद्धतीच्या प्रभावाचे मुल्यमापन करा.
विशेष संदर्भात चंपारण्य सत्याग्रह

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) ईका चळवळ

ब) उपरी आणि मिरासी

क) स्वामी सहजानंद सरस्वती

ड) एन.जी. रंगा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1093

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2008

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY (Optional Paper -XI)

History of Art and Architecture in India: Medieval Period

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the features of Pala-Sena art and architecture.
- b) Critically examine the architecture of Chalukya with examples.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the features of Vijayanagar art and architecture.
- b) Describe the salient features of Hoysala art and architecture.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine the architecture of Gujrat with examples.
- b) Explain the features of Bahamani architecture.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the salient features of Malwa architecture.
- b) Explain the characteristics of Pahari paintings with examples.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Kerala architecture
- b) Fatehpur Sikri architecture
- c) Mughal Paintings
- d) Rajastani Paintings

Total No. of Questions : 5]

P1093

[5205]-2008

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY (Optional Paper -XI)

History of Art and Architecture in India: Medieval Period

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) पाल-सेन स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) चालुक्य स्थापत्याची सोदाहरण चिकित्सा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) विजयनगर कला स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) होयसाल कला स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्याचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) गुजराथी स्थापत्याची सोदाहरण चिकित्सा करा.
ब) बहामनी स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) माळवा स्थापत्याच्या ठळक वैशिष्ट्याचे वर्णन करा.

ब) पहाडी चित्रकलेची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) केरळा स्थापत्य

ब) फत्तेपुर सिक्री स्थापत्य

क) मोघल चित्रकला

ड) राजस्थानी चित्रकला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1094

[Total No. of Pages : 4

[5205]-2009

M.A. (Part -I) (Semester -II)

HISTORY (Optional Paper -12)

**History of Science & Technology in India
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write a detailed note on Mathematics in Ancient India.
- b) Discuss in detail The Technology in Medieval India.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) 'Indus Civilization is wonder of India' Discuss.
- b) Discuss the development of Mathematics in Modern India.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Explain in detail Science Policy under British.
- b) What is contribution of Jawaharlal Nehru to Science and Technology in Modern India.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Write a detail note on the textile Industry in Ancient India.
- b) Discuss the contribution of Sir C.V. Raman to Science.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Aryabhata
- b) Varahmihir
- c) Promotion of Science post Independence
- d) Growth of Internet

Total No. of Questions : 5]

P1094

[5205]-2009

M.A. (Part -I) (Semester -II)
HISTORY (Optional Paper -12)
History of Science & Technology in India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्राचीन भारतातील गणितशास्त्राविषयी सविस्तर टिप लिहा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील तंत्रज्ञानाची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 'सिंधुसंस्कृति भारतातील आश्चर्य आहे'. चर्चा करा.
ब) आधुनिक भारतातील गणितशास्त्राच्या विकासाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) ब्रिटीशकालीन विज्ञानविषयक धोरण सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) आधुनिक भारतातील विज्ञान व तंत्रज्ञानामध्ये जवाहरलाल नेहरू यांचे योगदान काय होते.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्राचीन भारतातील कापड उद्योगाविषयी सविस्तर टिप लिहा.
- ब) सर सी.व्ही. रामण यांच्या विज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) आर्यभट्ट
- ब) वराहमिहीर
- क) स्वातंत्र्योत्तर काळातील वैज्ञानिक प्रगती
- ड) इंटरनेटचा विकास

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1095

[Total No. of Pages : 4

[5205]-3001

M.A. (Part -II) (Semester -III)

HISTORY (Core Paper -VII)

Ancient & Medieval Civilizations of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the development of Arts and Science in ancient Egypt civilization.
- b) Bring out the salient features of society in ancient India.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the government system in classical civilization of Rome.
- b) Take a review of literature in classical civilization of Greece.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the nature of social and economic life in ancient Mesopotamian civilization.
- b) What were the main causes for struggle between Church and State in Medieval Europe?

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of fidualism. what were its salient features?
- b) Examine the revival of trade and its impact in the medieval age.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Civilization
- b) Aryabhatta
- c) Code of Hammurabi
- d) Arabian Culturer

Total No. of Questions : 5]

P1095

[5205]-3001

M.A. (Part -II) (Semester -III)

HISTORY (Core Paper -VII)

Ancient & Medieval Civilizations of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) प्राचीन इजिप्त संस्कृतीमधील कला आणि विज्ञानाचा विकास स्पष्ट करा.
ब) प्राचीन भारतीय समाजाची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) रोमच्या अभिजात संस्कृतीमधील शासनपद्धतीचा आढावा घ्या.
ब) ग्रीकच्या अभिजात संस्कृतीमधील साहित्याचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) प्राचीन मेसोपोटेमिथन संस्कृतीमधील सामाजिक आणि आर्थिक जीवनाच्या स्वरूपाचा आढावा घ्या.
ब) मध्ययुगिन युरोपमधील धर्मसत्ता व राजसत्ता यांचेमधील संघर्षाची प्रमुख कारणे कोणती होती?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) सामंतशाही संकल्पना स्पष्ट करा. तीची ठळक वैशिष्ट्ये काय होती?

ब) मध्ययुगिन कालखंडातील व्यापाराचे पुनरुज्जीवन व त्याच्या परिणामांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

अ) संस्कृती

ब) आर्यभट्ट

क) हम्मुरबीची कायदेसंहिता

ड) अरब संस्कृती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1096

[Total No. of Pages : 4

[5205]-3002
M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Paper -8)
Debates in Indian History
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain Aryan Debates in Indian History.
- b) Discuss the State formation theory in Gupta Period.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the different theories of State formation in Ancient India.
- b) State the causes of Urban Decay.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of State formation during Sultanate Period.
- b) Explain the causes of Urbanisation.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the various approaches of Indian feudalism.
- b) Critically examine the term orientalism.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Indo-Aryan Language
- b) Swarajya
- c) Khalifa
- d) Edward said

Total No. of Questions : 5]

P1096

[5205]-3002

M.A. (Part -II) (Semester -III)

HISTORY (Paper -8)

Debates in Indian History

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भारतीय इतिहासातील 'आर्य प्रवाद' स्पष्ट करा.
ब) गुप्तकालीन राज्यनिर्मितीच्या सिद्धांताची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) प्राचीन भारतातील राज्यनिर्मितीचे निरनिराळे सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) शहरांच्या व्हासाची कारणे सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) सलतनतकालीन राज्य निर्मितीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) शहरीकरणाची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) भारतीय सामंतशाही संबंधीचे निरनिराळे दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

ब) पौर्वात्यवाद या संकल्पनेचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) इंडो-आर्यन भाषा

ब) स्वराज्य

क) खलिफा

ड) एडवर्ड सैड

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1097

[Total No. of Pages : 4

[5205]-3003

M.A. (Part -II) (Semester -III)

HISTORY (Core Paper -9)

Economic History of Modern India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Mercantilist Phase of colonial Economy in India.
- b) Critically examine the 'Ryotwari system' with its merits and demerits.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the process of 'Commercialization of Agriculture' with its consequences.
- b) Review the development of Textile Industry in modern India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the development of Railways as a tool for Economic exploitation of India.
- b) Critically examine India's foreign Trade during the colonial period.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the fiscal Policy of the Colonial Government in Modern India.
- b) Examine the development of Banking sector up to the establishment of RBI.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Financial Imperialism phase
- b) Shipping Industry
- c) Internal Trade
- d) RBI

Total No. of Questions : 5]

P1097

[5205]-3003

M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Core Paper -9)
Economic History of Modern India
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भारतातील वसाहतवादी अर्थव्यवस्थेच्या व्यापारी टप्प्याचे स्पष्टीकरण करा.
ब) रयतवारी पद्धतीचे तिच्या गुण दोषांसह टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) शेतीच्या व्यापारीकरणाच्या प्रक्रियेचे तिच्या परिणामांसह मूल्यमापन करा.
ब) आधुनिक भारतातील कापड उद्योगाच्या विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) भारताच्या आर्थिक शोषणाचा एक मार्ग म्हणून येथील रेल्वेच्या विकासाची चर्चा करा.
ब) वासाहतिक काळातील भारताच्या परकीय व्यापाराचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) आधुनिक भारतातील वासाहतिक शासनाच्या वित्तीय धोरणाचा आढावा घ्या.

ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या स्थापनेपर्यंतच्या बँकिंग क्षेत्राच्या विकासाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

अ) वित्तीय साम्राज्यवादी अवस्था

ब) जहाज बांधणी उद्योग

क) अंतर्गत व्यापार

ड) भारतीय रिझर्व्ह बँक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1098

[Total No. of Pages : 4

[5205]-3004

**M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Optional Paper -13)
Maharashtra in The 19th Century
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Salient features of social life in Maharashtra in the early 19th century.
- b) Analyse the impact of British Administrative Policy in Maharashtra.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of Renaissance in Maharashtra.
- b) Evaluate the contribution of Mahatma Jyotirao Phule to the social awareness in Maharashtra.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the demerits of social stratification in Maharashtra.
- b) Which factors led to rise of nationalism in Maharashtra? Discuss.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the process of commercialization of Agriculture during the 19th century Maharashtra.
- b) Give an account of the industrial growth in 19th century Maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Balshastri Jambhekar
- b) Principles of Prarthana Samaj
- c) Nature of Deccan Riots
- d) Bombay Association

Total No. of Questions : 5]

P1098

[5205]-3004

**M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Optional Paper -13)
Maharashtra in The 19th Century
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) 19 व्या शतकाच्या प्रारंभीच्या महाराष्ट्रातील सामाजिक जीवनाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील ब्रिटिशांच्या प्रशासकीय धोरणाच्या प्रभावाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) महाराष्ट्रातील प्रबोधनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्राच्या समाजजागृतीतील महात्मा जोतिराव फुले यांच्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) महाराष्ट्रातील सामाजिक स्तरीकरणाचे दोष स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाच्या उदयास कोणते घटक कारणीभूत ठरले? चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील शेतीच्या व्यापारीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या औद्योगिक विकासाचा वृत्तांत द्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) बाळशास्त्री जांभेकर

ब) प्रार्थना समाजाची तत्व

क) दख्खन दंग्याचे स्वरूप

ड) बॉम्बे असोशिएशन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1099

[Total No. of Pages : 4

[5205]-3005

M.A. (Part -II) (Semester -III)

HISTORY (Optional Paper -14)

British Administrative Policies in India 1765 -1892

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the Charter Act of 1833.
- b) Review the emergence and development of the Judiciary under the rule of East India company.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the Permanent Settlement in Bengal.
- b) Examine the Social Policy of the British Government.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Assess the famine policy of the British Government.
- b) Discuss the development of the Press under the British Government with reference to the response of the natives.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the Government of India Act, 1858.
- b) Explain the importance of the Indian Council Act of 1892.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Evangelism
- b) Free Trade Policy
- c) Wood's Dispatch
- d) Subsidiary Alliance

Total No. of Questions : 5]

P1099

[5205]-3005

M.A. (Part -II) (Semester -III)

HISTORY (Optional Paper -14)

British Administrative Policies in India 1765 -1892

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 1833 च्या सनदी कायद्याचे परीक्षण करा.
ब) ईस्ट इंडिया कंपनीच्या शासनकाळातील न्यायिक व्यवस्थेच्या उदय आणि विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) बंगालमधील कायमधारा पद्धतीचे मूल्यमापन करा.
ब) ब्रिटीश शासनाच्या सामाजिक धोरणाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) ब्रिटीश शासनाच्या दुष्काळविषयक धोरणाचे मूल्यमापन करा.
ब) ब्रिटीश शासनाच्या काळातील वृत्तपत्र विकासाची स्थानिकांच्या प्रतिसादाच्या संदर्भात चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) 1858 च्या भारत सरकारच्या कायद्याचे परीक्षण करा.

ब) 1892 च्या 'इंडियन कौन्सिल अॅक्ट' चे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]

अ) शुभवर्तमानवाद

ब) मुक्त व्यापार धोरण

क) वूडचा खलिता

ड) तैनाती फौज

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1100

[Total No. of Pages : 4

[5205]-3006

**M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Optional Paper -15)
Gender and Indian History
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the Sailer features of the Brahmanical Patriarchy.
- b) Review the contribution of Tanika Sarkar to the feminist historiography.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the Radical approach of feminism.
- b) What is Gender inequality? Discuss with reference to caste system.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the position of women according to Manusmriti.
- b) Examine the position of women in the Buddhism.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Review the position of women in the Hindu Religion.
- b) Discuss the Sailer features of feminist movement in Modern India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Kumkum Roy
- b) Marxist approach of feminism
- c) Women in Indian philosophy
- d) Women in medieval India

Total No. of Questions : 5]

P1100

[5205]-3006

**M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Optional Paper -15)
Gender and Indian History
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) ब्राह्मणी पुरुषसत्तेच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) स्त्रीवादी इतिहासलेखनातील तनिका सरकार यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) स्त्रीवादातील पुरोगामी प्रवाहाचे परीक्षण करा.
ब) लिंगभाव असमानता म्हणजे काय? जातिव्यवस्थेसंदर्भात चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) मनुस्मृती मधील स्त्रियांच्या स्थानाची सविस्तर चर्चा करा.
ब) बौद्धवादातील स्त्रियांच्या स्थानाचे विवेचन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) हिंदु धर्मातील स्त्रियांच्या स्थानाचा सविस्तर आढावा घ्या.
- ब) आधुनिक काळातील स्त्रीवादी चळवळीची ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. [10]

- अ) कुमकुम रॉय
- ब) स्त्रीवादातील मार्क्सवादी प्रवाह
- क) भारतीय तत्वज्ञानातील स्त्री
- ड) मध्ययुगीन भारतीय स्त्री

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1101

[Total No. of Pages : 4

[5205]-3007

**M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Optional Paper -16)
East Asia: China 1900-2000
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the role of Chiang Kai-Shek in the Nationalist Revolution.
- b) Review the Socio-Political background of the emergence of Communist Party in china.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the contribution of Mao Tse-tung to China.
- b) Review the establishment of People's Republic in China.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss cultural Revolution in China.
- b) Critically examine the Chinese foreign Policy with reference to USSR.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Assess the relations between China and India.
- b) Evaluate the modernization of China with reference to Science and technology.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two in 100 words each.

[10]

- a) Dr. Sun Yet-Sen
- b) Struggle between Kuomintang and Communist
- c) Relations between China and Taiwan
- d) Tinanmen Incident

Total No. of Questions : 5]

P1101

[5205]-3007

**M.A. (Part -II) (Semester -III)
HISTORY (Optional Paper -16)
East Asia: China 1900-2000
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) राष्ट्रीय चळवळीमधील चिआंग कै-शेकच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) चीनमधील कम्युनिस्ट पक्षाच्या उदयाची सामाजिक व राजकीय पार्श्वभूमीचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) चीन संबंधी माओ त्से-तुंग च्या कामगिरीची चर्चा करा.
ब) चीन मधील लोक-प्रजासत्ताकाच्या स्थापनेचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- अ) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांतीची चर्चा करा.
ब) सोवियत रशियाच्या संदर्भात चीनच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) चीन आणि भारत यांच्यातील संबंधाचे मूल्यमापन करा.

ब) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या संदर्भात चीनच्या आधुनिकीकरणाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. [10]

अ) डॉ. सन यत सेन

ब) क्योमिंग्टान आणि कम्युनिस्ट यांच्यातील संघर्ष

क) चीन आणि तैवान मधील संबंध

ड) ताइवानमेल प्रसंग

Total No. of Questions : 5]

P1102

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 17)

HS - 17 : Archival Studies

(2013 Pattern) (Credit System)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the term Archives. Discuss its characteristics.
- ii) Discuss the importance of Institutional Archives in the historiography.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Assess the role of Industrial Archives in the historiography.
- ii) Examine the role of museum in the study of history.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the importance of Art Gallery in the historiography.
- ii) Review the origin and development of Archives in Europe.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Review the origin and development of Archives in India.
- ii) Explain the importance of clay tablets and stone inscriptions in the study of history.

Q5) Write any two short note of following in 100 words each. **[10]**

- i) Religious Archives
- ii) Library
- iii) Palm leaf to Paper Records
- iv) Electronic database

Total No. of Questions : 5]

P1102

[5205] - 3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 17)

HS - 17 : Archival Studies

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) पुराभिलेखागार ही संज्ञा स्पष्ट करा. तिच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- ii) इतिहास लेखनातील संस्थात्मक पुराभिलेखागारांच्या उपयुक्ततेची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) इतिहास लेखनातील औद्योगिक पुराभिलेखागारांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- ii) इतिहासाच्या अभ्यासातील संग्राहलयांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) इतिहास लेखनातील कला दालनाचे महत्व स्पष्ट करा.
- ii) युरोपमधील पुराभिलेखागारांचे उगम आणि विकासाचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.

[10]

- i) भारतातील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा घ्या.
- ii) इतिहासाच्या अभ्यासातील मृदालेख आणि शिलालेखांचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- i) धार्मीक पुराभिलेखागार
- ii) ग्रंथालय
- iii) ताडपत्र ते कागदपत्र
- iv) इलेक्ट्रॉनिक डेटाबेस

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1103

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 18)

Maritime History of India (800.A.D. to 1800A.D.)

(Credit System) (2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal Marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Discuss the contribution of S. Arsatnam in maritime history.
- ii) Explain the nature of Indian early maritime connection to china.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Discuss the chola's naval expeditions in detail.
- ii) Review trade and trade routes between the west cost of India and Parsian Gulf.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Examine the zamorin control over the seas.
- ii) Discuss the British control over the Indian seas.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- i) Review martand varma's control over the seas.
- ii) Review the development of ship and ship building in India.

Q5) Write any two short notes in 100 words each.

[10]

- i) Importance of Trade in surat.
- ii) British east India Company.
- iii) Maratha navy.
- iv) Map.

Total No. of Questions : 5]

P1103

[5205] - 3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper - 18)

Maritime History of India (800.A.D. to 1800A.D.)

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) एस्. आरसारत्नम यांचे सामुद्रिक इतिहास लेखनातील योगदानाची चर्चा करा.
- ii) भारताचे चीन विषयक प्रारंभिक व्यापारी संबंधाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) चोळांच्या सामुद्रिक मोहिमांची सविस्तर चर्चा करा.
- ii) भारताच्या पश्चिम सागरी किनारा आणि पर्शियन आखात यांच्यामधील व्यापार आणि व्यापारी मार्गांचा आढावा घ्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) झामोरियनच्या सामुद्रिक वर्चस्वाचे परीक्षण करा.
- ii) ब्रिटिशांच्या भारतातील सामुद्रिक वर्चस्वाची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.

[10]

- i) मार्टंड वर्माच्या सामुद्रिक वर्चस्वाचा आढावा घ्या.
- ii) भारतातील जहाज बाधणी विकासाचा आढावा घ्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा 100 शब्दात लिहा.

[10]

- i) सुरतेचे व्यापारी महत्व
- ii) ब्रिटिश ईस्ट इंडिया कंपनी
- iii) मराठ्यांचे आरमार
- iv) नकाशा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1104

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Core Paper No. -10 : History of Modern India [1857 - 1971]

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal Marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) What role played by 'Yugantar Samiti' in Revolutionary movement?
- ii) Review the peasant movement of Champaranya in Bihar.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Give an account of quit India movement of 1942 under the leadership of mahatma Gandhi,
- ii) Explain the role of sardar vallabhabhai patel for marger of princly states.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) State the relation between India and pakistan from 1947 to 1965.
- ii) What do you know about the five years plan of India?

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Review the development of farming in three five years plan.
- ii) Give an account of India - China war of 1962.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- i) Indian Nationalism.
- ii) Anant kanhere.
- iii) Mumbai Labour union.
- iv) Mixed economy.

Total No. of Questions : 5]

P1104

[5205] - 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Core Paper No. -10 : History of Modern India [1857 - 1971]

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) क्रांतीकारी चळवळीत ' युगांतर समिती' ने काय भूमिका बजावली होती?
- ii) बिहारमधील चंपारण्यच्या शेतकरी चळवळीचा आढावा घ्या.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) महात्मा गांधीजींच्या नेतृत्वाखालील 1942 च्या चलेजाव चळवळीचा वृत्तांत द्या.
- ii) संस्थाने विलिनीकरणातील सरदार वल्लभभाई पटेलांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) 1947 ते 1965 पर्यंतचे भारत व पाकिस्तान मधील संबंध सांगा.
- ii) भारताच्या पंचवार्षिक योजनांविषयी आपणास काय माहिती आहे?

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) तिन पंच वार्षिक योजनांमधील शेतीच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- ii) 1962 च्या भारतचीन यूध्दाचा वृतांत द्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- i) भारतीय राष्ट्रवाद
- ii) अनंत कान्हेरे
- iii) मुंबई मजूर संघ
- iv) मिश्र अर्थव्यवस्था

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1105

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 11)

(HS - 11) Intellectual History of the Modern West

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates :-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) What is Renaissance? Explain its contribution to Intellectual history to Modern West.
- ii) What is Reformation? Write the causes of Reformation.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) State the contribution of copernicus in scientific thinking.
- ii) Examine the principles of Darwinism.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the Intellectual revolution in 17th century.
- ii) Bring out the political significance of Democracy.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) State the philosophical background of liberalism and socialism.
- ii) Explain the term Imperialism and write its salient features.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- i) Architecture in Renaissance.
- ii) Rojer Backen
- iii) Demerits of capitalism
- iv) Economic Nationalism

Total No. of Questions : 5]

P1105

[5205] - 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Core Paper - 11)

(HS - 11) Intellectual History of the Modern West

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) प्रबोधन म्हणजे काय? त्याचे पाश्चिमात्य वैचारिक इतिहासाला लाभलेले योगदान स्पष्ट करा.
- ii) धर्मसुधारणा म्हणजे काय? धर्मसुधारणांची कारणे लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]

- i) वैज्ञानिक वैचारिकतेत कोपरनिकसचे योगदान सांगा.
- ii) डार्विनवादाच्या तत्वांचे परीक्षण करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा : [10]

- i) 17 व्या शतकातील वैचारिक क्रांतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ii) लोकशाहीचे राजकिय महत्व नमूद करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) उदारमतवाद आणि समाजवाद यांची तात्विक पार्श्वभूमी सांगा.
- ii) साम्राज्यवाद ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि त्याची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- i) प्रबोधनातील स्थापत्य
- ii) रॉजर बेकन
- iii) भांडवलवादाचे दोष
- iv) आर्थिक राष्ट्रवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1106

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

World After world war II (1945 - 2000)

(Credit System) (2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the nature of Berlin crisis.
- ii) State the main Features of the Non-Aligned movement.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the nature and effects of oil politics.
- ii) Which role did the UNO Play in the Vietnam war? Explain.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the Contribution of Palestine Liberation Organisation (PLO) in history of palestine
- ii) State the nature and impact of Kuwait - Iraq war.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) How far was Gorbachev responsible for the Disintegration of USSR? Discuss.
- ii) Explain the salient features of Globalisation.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- i) Warsaw Pact.
- ii) Yasser Arafat.
- iii) Reunification of Germany.
- iv) Foundation of European Union.

Total No. of Questions : 5]

P1106

[5205] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

World After world war II (1945 - 2000)

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) बर्लिन पेच प्रसंगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ii) अलिप्ततावादी चळवळीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) तेलाच्या राजकारनाचे स्वरूप व परिणाम स्पष्ट करा.
- ii) व्हिएतनाम युद्धात युनोने कोणती भूमिका बजावली? स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) पॅलेस्टाईच्या इतिहासातील पॅलेस्टाई मुक्ती संघटनेचे योगदान स्पष्ट करा.
- ii) कुबेत - इराक युद्धांचे स्वरूप व परिणाम सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) राशियाच्या विघटनास गोर्बाचेव्हे कितपत जबाबदार आहेत? चर्चा करा.
- ii) जागतिकी करणाची ठळक वैशिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- i) वार्सा करार
- ii) यासर अराफत
- iii) जर्मनाचे पुनर्रएकीकरण
- iv) युरोपियन युनियनची स्थापणा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1107

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

History of Maharashtra in the 20th Century

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 19)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the development of the Non-Cooperation movement in Maharashtra.
- ii) Review the Non-Brahmin Movement in the 20th Century Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Examine the nature of Post - Ambedkar Dalit Movement in Maharashtra.
- ii) Explain the Progress of economic development in the 20th Century Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the importance of Sugar industry in the 20th Century Maharashtra.
- ii) Give an account of Tribal movement in the 20th Century Maharashtra

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- i) Discuss the aims and role of samyukta Maharashtra Samiti.
- ii) Review the contribution of Maharshi Dhondo Keshav Karve to education of women.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- i) Dadasaheb Gaikwad
- ii) Industrial Towns.
- iii) Mulashi Satyagraha.
- iv) Razakar.

Total No. of Questions : 5]

P1107

[5205] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTROY

History of Maharashtra in the 20th Century
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 19)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) महाराष्ट्रातील असहकार चळवळीची वाटचाल स्पष्ट करा.
- ii) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील ब्राह्मणेतर चळवळीचा आढावा घ्या.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) महाराष्ट्रातील डॉ. आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
- ii) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील आर्थिक विकासाची वाटचाल स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील साखर उद्योगाचे महत्व स्पष्ट करा.
- ii) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील आदिवासी चळवळीचा वृत्तांत द्या.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) संयुक्त महाराष्ट्र समितीची उद्दिष्टे व भूमिकेची चर्चा करा.
- ii) महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांच्या स्त्रीशिक्षणातील योगदानाची चर्चा करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- i) दादासाहेब गायकवाड
- ii) औद्योगिक शहरे
- iii) मुळशी सत्याग्रह
- iv) रझाकर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1108

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 20)

(Socio - Religious Reform Movements in South India)

(Credit System) (2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal Marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Write the work of alluri sitaramarajula in the social reform movement in andhra pradesh.
- ii) State the causes of the rise of Non-Brahmin Movement in Tamilnadu.

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Evaluate the contribution of Annadurai as a social reformer in Tamilnadu.
- ii) Give brief survey of religious reform Movements in 19th Century south India.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Write about self - respect movement in tamilnadu.
- ii) State about 'shree Narayana Movement' in kerala.

P.T.O.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Discuss the contribution of E.V Ramaswamy Periyar as a social reformer
- ii) State the objectives of veresalingam movement.

Q5) Give short notes on any Two of the following in 100 Words each **[10]**

- i) Shree Narayan Dharm Paripalan
- ii) Explain the concept "Periyar"
- iii) Venkata Ramaswamy's Rationalism.
- iv) Objectives of the Justice party.

Total No. of Questions : 5]

P1108

[5205] - 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 20)

(Socio - Religious Reform Movements in South India)

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) आंध्रप्रदेशामधील समाजसुधारणा चळवळीतील अलुरी सितारामाराजुला यांचे कार्य लिहा.
- ii) तामिळनाडूमधील ब्राम्हणेतर चळवळीच्या उदयाची कारणे सांगा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) तामिळनाडू मधील समाजसुधारक म्हणून आण्णादुराई यांच्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.
- ii) 19 व्या शतकामधील दक्षिण भारतातील सामाजिक सुधारणा चळवळींचा आढावा घ्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) तामिळनाडू मधील आत्मसन्मान चळवळीविषयी लिहा.
- ii) केरळ मधील श्रीनारायण चळवळीविषयी सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.

[10]

- i) समाजसुधारक म्हणून इ. व्ही. रामास्वामी पेरियार यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- ii) विरसालिंगम चळवळीची उद्दीष्टे सांगा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- i) श्रीनारायणधर्म परिपालन.
- ii) पेरियार संकल्पना स्पष्ट करा.
- iii) वेंकट रामास्वामीचा बुध्दी प्रामाण्यवाद.
- iv) व्यायपक्षाची (जस्टीसपार्टी) उद्दीष्टे.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1109

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 21)

Urban History

(Credit System) (2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the concept of historical Dimensions in Urban studies.
- ii) Discuss the debates in Urban studies.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the main features of port cities.
- ii) Give an account of the Urban revolution.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the Regional differences in Modern India.
- ii) Explain the importance of Government spaces.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words.

[10]

- i) Explain the debates on Urban layout.
- ii) Take a review of Migrant class life in Urban Society.

Q5) Write short notes (any two) :

[10]

- i) Twin cities
- ii) Indus Valley Road Planning.
- iii) Urban renewal
- iv) Drinking water Issue.

Total No. of Questions : 5]

P1109

[5205] - 4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 21)

Urban History

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) शहरी अभ्यासामधील ऐतिहासिक विस्तारीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ii) शहरी अभ्यासातील वादंगाची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) शहरी बंदरांची मुख्य वैशिष्टे स्पष्ट करा.
- ii) शहरी क्रांतीचा वृत्तांत द्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) आधुनिक भारतामधील प्रादेशिक विविधता स्पष्ट करा.
- ii) सरकारी भुखंडाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.

[10]

- i) शहरी आराखड्यावरील वादंग स्पष्ट करा.
- ii) शहरी समाजामधील स्थलांतरीत वर्गाच्या जीवनाचा आढावा घ्या.

प्र.5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- i) समानरूपी शहरे
- ii) सिंधु खोज्यातील रसत्यांची योजना
- iii) शहरांचे पुनःस्थापना
- iv) पिण्याच्या पाण्याची समस्या

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1110

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTROY (Optional Paper - 22)

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(Credit System) (2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal Marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the term 'feudalism' and describe the Salient features of feudal society.
- ii) What is 'Meiji Restoration'? Discuss its nature.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) State the causes and Consequences of the Russo - Japan war of 1904-05 A.D.
- ii) Explain the causes for japanese attack on pearl harbour and state its effects.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Assess the economic conditions in japan between two worldwar period.
- ii) Explain the contribution of the zaibatsu in the economic development of Japan.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Evaluate the role played by general Mac - arthur in the reconstruction of japan.
- ii) Explain the cultural development of japan after worldwar.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- i) Commodore Perry
- ii) Diet
- iii) Daimyo
- iv) General Tojo

Total No. of Questions : 5]

P1110

[5205] - 4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTROY (Optional Paper - 22)

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) सरंजामशाही ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि जपानमधील सरंजामी समाजाची ठळक वैशिष्ट्ये वर्णन करा.
- ii) 'मेईजी' पुनःस्थापना' म्हणजे काय? तिच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) इ.स. 1904-05 रशिया - जपान युद्धाची कारणे व परिणाम सांगा.
- ii) जपानच्या पर्लहार्बरवरील हल्ल्याची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- i) दोन जागतिक महायुद्धा दरम्यानच्या काळात जपानच्या आर्थिक परिस्थितीचे मूल्यमापन करा.
- ii) जपानच्या आर्थिक विकासातील झैबत्सुचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.

[10]

- i) जपानच्या पुनर्रचनेतील जनरल मॅकआर्थरच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
- ii) युध्दोत्तर काळातील जपानच्या सांस्कृतिक प्रगतिची माहिती द्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा

[10]

- i) कमोडोर पेरी
- ii) डायट
- iii) दायमो
- iv) जनरल तोजो

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1111

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 23)

History of Environment and Ecology

(Credit System) (2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal Marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) What is meant by Ecological History? Explain its factors.
- ii) Discuss the impact on Historical events of southern physical Zone in India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Give an account of the changes of climatic zone of the western India.
- ii) Explain the british policy on Indian Forest.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the important of Pastoral Social migration in ancient India.
- ii) Exmine The colonial Intervation Policy on the Nature reserve sources.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) "Water Pollution Issues of the Ganga - Yamuna Rivers", Discuss its factors.
- ii) Explain the causes of Industrial Pollution.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- i) Mughal Gardens.
- ii) Important of Ecological Forts.
- iii) Hill Stations in Northern India.
- iv) Ozone Issue.

Total No. of Questions : 5]

P1111

[5205] - 4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 23)

History of Environment and Ecology

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) पर्यावरणीय इतिहास म्हणजे काय? त्याचे घटक स्पष्ट करा.
- ii) भारतामधील दक्षिणेकडील प्राकृतिक भागाचा ऐतिहासिक घटनावर झालेला परीणाम यावर चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) भारताच्या पश्चिमेकडील भागावर हवामान बदलांचा वृत्तांत द्या.
- ii) भारतीय जंगलाबाबत ब्रिटिश धोरण स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

- i) प्राचीन भारतामधील पशुपालक समाजाचे स्थलांतराचे महत्व स्पष्ट करा.
- ii) नैसर्गिक साधन संपत्तीवर वसाहतवादी हस्तक्षेपणाच्या धोरणाचे परीक्षण करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा.

[10]

- i) “गंगा – यमुना नद्यांचे जलप्रदूषण समस्या” त्यांच्या घटकांची चर्चा करा.
- ii) औद्योगिक प्रदूषणाची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- i) मुघल बगीचे
- ii) पर्यावरणीय किल्ल्यांचे महत्व
- iii) उत्तर भारतामधील पर्वतीय स्थळे
- iv) ओझोन समस्या.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1112

[Total No. of Pages : 4

[5205] - 4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper)

HS-24 : Business History of India (1858 - 1991)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) What is 'Business History'? And write the sources of Business History.
- ii) Give an account of opium trade in colonial India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the role of Tata in development of Indian Industries.
- ii) Define the concept of 'Private Sector' and State the main role of Indian Business History.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) What is 'Mixed Economy'? And take a review of Indian Mixed Economy.
- ii) Take a review of rise and growth of Indian Industrial Progress.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- i) Explain the contribution of wadia group in Indian Business History.
- ii) Briefly review the rise and growth of Electronics Industries.

Q5) Write the following short notes in 100 words each (any two) **[10]**

- i) Banking Houses
- ii) Birla Group of Industry
- iii) Public Sector
- iv) Pharma Industries

Total No. of Questions : 5]

P1112

[5205] - 4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper)

HS - 24 : Business History of India (1858 - 1991)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) 'उद्योजकीय इतिहास' म्हणजे काय? आणि उद्योजकीय इतिहासाची साधने लिहा.
- ii) वासाहतिक भारतामधील अफूच्या व्यापारांचा वृत्तांत द्या.

प्र.2) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) भारतीय उद्योगाच्या विकासातील टाटा ची भूमिका स्पष्ट करा.
- ii) 'खाजगी क्षेत्रा' ची संकल्पना स्पष्ट करा आणि तिची भारताच्या उद्योजकीय इतिहासातील प्रमुख भूमिका सांगा.

प्र.3) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? आणि मिश्र अर्थव्यवस्थेचा आढावा घ्या.
- ii) भारतीय औद्योगिक प्रगतीचा उदय आणि वाढीचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.

[10]

- i) भारतीय उद्योजकीय इतिहासातील वाडीया समुहाचा वृत्तांत द्या.
- ii) इलेक्ट्रॉनिक्स उद्योगाचा उदय आणि वाढ याचा थोडक्यात आढावा द्या.

प्र.5) खालील टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- i) पतपेढ्या
- ii) बिल्गा समुहाचा उद्योग
- iii) सार्वजनिक क्षेत्र
- iv) औषध उद्योग

